

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELOFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 ..
Negyedévre — — — — — 2 ..
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Nagyméltóságú és Főtisztelendő Gróf, Püspök Úr!

Kegyelmes Urunk!

A félév előtt virágzó s lelki gyönyörűségekben főpásztori szívének örömet szerző erdélyi püspöki egyházmegye siralmas állapotban üli ez évben az Excellentiád névünnepét.

A hívek százezrei otthontalanokká téve az ország távoli részeiben kegyelem kenyéren tengődnek, a saját erejéből való megélhetésére büszke székely alamizsna ruha darabokra szorul, a lelkipásztorok hiveiktől elszakítva szenvednek, a hívek biztonságuk hitében megrendülve, elfásultan tűnnek, titplomok kifosztva, papilakok romokban hevernek, a megmaradt iskolák és nevelőintézetek üresek, a tanárok, tanítók és nevelők az országban szétszórva busonganak, az életerős férfiak a messihi harctereken vérzenek, itthon a vad ellenség öldöklő kegyetlenkedései alatt a tehetetlen öregek halálhörgése, a gyenge nők rémes sikoltása s az ártatlan gyermekek tömegsírjai rémitenek, az elpusztított városok és falvak füstölgő romjai, elhurcolt és meggyilkolt paptestvéreink szenvedései keserítenek.

A világfelfordulás és szenvedés ezer áradata minket mégsem ejt kétségbe, sem el nem csüggeszt, hanem annál nagyobb bizalomra sarkal a könnyörülő és vigasztaló Isten iránt, ki a megengedett óriási csapással teszi próbára hűségünket s tanít meg arra, hogy a mulékony veszendő földi értékekért és értékekkel együtt az örök értéket ne veszélyeztessük.

Az igazságos és vigasztaló Istenben helyezett erős bizalommal köszöntjük Excellentiádat mai névnapján, borromei szent Károly ünnepén, kinek buzgóságával, bölcsességével, munkásságával és áldozatkészségével vezeti husz év óta Erdélyben a lelkeket az üdvösség útján s terjeszti ellenálthatatlan hatással az Isten földi országát. Négysszázezer hívő fordul ma emlékezetben Excellentiádhoz, imádságban pedig Istenhez, hogy a vett jökört hálákat adjon, a nehéz megpróbáltatásokra lelki erőt és az óriási jövő feladatokra Excellentiádnak az Isten áldását és segédelmét kérje. Minket az Excellentiád életének, működésének, fáradsalmainak és áldozatainak közvetlen tanuit sokszorosan készített a kötelesség, hogy Nagyméltóságodnak

névünnepé alkalmából mély tiszteletünket, hűségünket és ragaszkodásunkat kifejezzük, önfeláldozó munkásságaért köszönetet mondunk s szívből kérjük Isten. hogy az Ő dicsőségére és a keservesen megsanyargatott erdélyi egyházmegye újraépítésére jó egészségben sokáig tartsa meg és éltesse.

Lengyelország.

«A sirt, hol nemzet sülyed el
népek veszik körül,
s a népek millióinak
szemében gyász köny ül.»

Mikor Lengyelországot temették, a sirt akkor is népek vették körül, de szemük örömtől ragyogott, a haszonlesés és káröröm égett szemekben. Azóta „busult a lengyel hona állapotján”, de nem vesztette reményét soha. Égett szívében a vágy, hogy „lesz még egyszer ünnep a világon” és akkor ő is szép nemzeti viseletében ismét oda állhat a világ szemé elé és elmondhatja „Nincs még veszte Lengyelország.”

Az ünnep elkövetkezett. 1916. nov. 5-én feltámadt az eltemetett Lengyelország, valósult 20 millió lengyelnek mindennapi imádsága:

Szent oltárodnál térdre hullva kérünk,
Szabad hazánkat, óh, add vissza nekünk.

A háboruban legtöbbet szenvedett ország most szenvedéseinek jutalmát veszi. Sokan részvételt kérdeztettek magukban, Istenem, miért kell annak a hithű, katolikus lengyel népnek oly rettentő szenvedéseket kiállani? Ime a felelet. A lengyel népnek száz évi rabszolgaságot és a világ háború egy évi borzalmas pusztításait kellett elszenvednie, hogy a szabadságot megtudja becsülni. De a szabad, önálló független Lengyelország feledtetni a multak szenvedéseit és a jövő boldog reményében mond hálát a lengyel nép a Mindenhatónak, ki megihlette a királyok szívét, hogy visszaadják egy népnek legfőbb kincsét, nemzeti szabadságát, függetlenségét. Mi is örülünk az örvendő lengyelekkel és elküldjük nekik azon legforróbb ohajtásunkat, hogy vivat, floreat Polonia rediviva, integra.

Látogatás Csikszerezében.

A csikszereadi főgimnázium igazgató úti naplójából
(Folytatás.)

Egyik község a másik után marad el. Érdekes a falu képe. Egyik udvaron ép most szállnak a szekérről a menekültek; más helyt már ki van teregetve a napra az eldugott vagy a meneküléskor megmenett ág és ruhanemű; kutya-macska előkerül s hizelegve simul, vagy boldogan ugrál. A falu népe ünnepi ruhában ögyeleg az országút és a vasút mentén. Boldog, hogy otthon van. A hajlék ép; a felrobantott hidak épülnek. A bögözi leégett vasúti állomás romjainak különösen sok szemlélője van.

Délután 6 órára Udvarhelyre érkezünk. Itt három leégett ház romjai s a barom piacon oláh őrnagyok sírjai hirdetik a nagy Romániáról álmódó oláhok hősiességét. A gépkocsik az autóparkban a többiek mellé sorakoznak, én pedig — úgy porosan és útításkával — egyenesen a „barátok” templomának tartok. A templom tele néppel. Egy kellemes hangú pap pluvialában beszél a szentély lépcsőjén; van sirás, többen zokognak. Az ügyes szónok fordít egyet a beszédén; öröm és hála a főgondolat; most már csak halk sóhajok hallszanak. Hat hét óta először száll fel a tömjén füst; szól a csengő; mélyen meghajolva, leborulva, meghatottságból reszketve fogadjuk az áldást.

Ma egy hete vonultak ki az oláhok; ezért van az ájtatosság. Imádságom földi jutalmát azonnal el is vettem. Szabó J. kolléga hozzám siet s felajánlja szolgálatait. Kellemes szállást s üdítő vacsorát adott. Isten fizesse.

Okt. 16.

A nap épen most jó fel. Gyalogszerben neki a Czekendnek. Gyí, két lábam! Nemsokára trénszeker vett fel, majd vöröskeresztes autón szaladtam a legközelebbi kórházig. Szentegyházas faluban néhány leégett ház s egy kis oláh katonatemetető jelzi a közelebbi eseményeket. Újból gyalogolnom kell. A Hargita lejtője egyik fordulóján megállít az elem táruzó kép: Rákos, Szentmihály, Szépvíz és Szentmiklós templomának tornyai teljes épességükben mutatnak égfelé. Hála Istennek! Félve tekintek jobb felé: Somlyó! A két templom s a drága emlékü épületek jól kivehetők. Minő érzés! Hát Szereda? Úgy

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek ruhák, zászlók, stb. gyára — Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

látszik, mintha a gimnáziumnak nem volna tetőzete s az internátus északkeleti szöglete leomlott volna. Elfacsarodik a szívem. Hát igaz volna a hír? El innen, tovább, gyorsan! Hadd tapogassam kezeimmel a mi büszkeségünk sebhelyeit s hullassam könnyeimet a romok közé! Letöröm homlokromról a port s szempilleimről a sós harmatot és elindulok. Kis táskám most mintha súlyosabb? Nem csoda; nehéz a szívem is. De az én Rafaelém, a szerencse újból hozzám szegődik egy trón szekéren. Jutalmat nyomok a vén népfelkelő markába; Megérti a célzást s megriasztja az elnyűtt lovakat. Az Olt felrobantott hidját most építik; tehát csak lassan az ideiglenes hidon. A Hargita-útca néhány telkén s a vasúti állomás környékén a a pusztulás képe ül. A Vörösmarty- és Geczó-utcákban is pusztított az ellenség tüze. A templom ép, de a Kossuth-utcának egy harmad része a papjakkal együtt romokban hever. Gazdátlan kutyák s éhen vánszorgó macskák tűnnek elé. Háborzongató némaság a fűtcán; csak egy pár telekről hallszik a most is égőtűz elhaló sercegése, pattogása. Az alkonyi szél fel-fel kapja a romok között bujkáló kiállhatatlan szagú füstöt s kegyetlen kedvteliséssel a szemembe csapja. Lélektani és fizikai okok egyesülve gyötrik a kifáradt szervezetet. Szemeimet törölgetem s mintha valakit keresnek, erőlködve nézek jobbra-balra. Sehol egy lélek és itt az est, hogy még izesztőbb legyen a csend és — sötétebb a világ.

De lépteket hallok. Cigányforma katoná halad el mellettem. Másrok bizalmatlanul fordultam volna el, s most jötevéim gyanánt üdvözlöm és szólítom meg. Felveszi a táskámat s megindulunk a néma utcán. Az üzletek vasredőnye felszakítva; az udvarokon és úton heverő butordarabok s a nagymenyiségű lim-lom sejteti, mi történt a boltokban és a lakásokban. Könyöknyi betűs feliratok mutatják, hogy a Kossuth-utcat elnevezték „Calea rosilor” (vörösek, talán huszárok) utcájának, a Rákoczy-utcat pedig „Calea venatorilor” (talán vadászok utcájának). Több helyen lehet olvasni „Setreasce Romania mare!” Éljen nagy Románia! A győzelmes honvéd siet utána írni: „Éljen Magyarország!” Majd ezt: „Magyarország volt, van és lesz.”

A gimnáziumhoz szorogó szívvel közeledem. Már ott is vagyok. Egy cs. és kir. oláh katoná szürnyos puskával sétál az intézett előtt. Beakarok menni; nem enged. Magyarázom, hogy itt én vagyok a gazda. Nincs pardon. Neki „a német” megparancsolta, hogy senkit se bocsásson be. (Bizonyára tisztjét értette a német alatt, a helyőrségi parancsnokot.) Tehát parancsnok nélkül nem bocsát be senkit. Tantalus kínjait éreztem; de belátam, hogy neki van igaza, és háromszoros örömmel fordultam vissza a város felé: 1. Amit a Hargita lejtőjén láttam, csalódás volt, mert a mi drága épületünk sérletlen. 2. Az intézett katonái őrizett alatt áll. 3. A legprimitív népfelkelő előtt főbbvalója parancsa szent.

Az utcán fegyveres őrjárat cirkál; megszólít, szándékom felől tudakozódik. Igazolom magam. Tovább megyünk a sötétben. Épen az éjjeli szállás miatt aggódom, mikor a majdnem belém ütköző úri

emberben városunk polgármesterét ismerem fel. Ő is ma érkezett; szobát úgy a hogy saját házában rendbe hozott. Tehát van éjjeli szállás. Jó éjszakát.

Ok. 17.

Korán ébredtem. A vágy, hogy intézetem belsejét s elhagyott lakóamat lássam, zavarta az éjjeli nyugalmat s korán elűzte az álomot. Szeretném ennek a kínzó lelkiállapotnak tartamát minden áron meg rövidíteni. Engedélyért a helyőrségi parancsnoksághoz sietek; de a hadnagy úr még most költi reggelijét. Alázatos türelemmel várakozni kell; de a vármegyeháza parkjából kiűznek az örök; ott idegennek nem szabad megállni, mert Fabinyi hadtestparancsnok Albrecht főherceggel és a vezérkarral kinn állanak, figyelve a méltóságtejes nyugalommal keletnek tartó feketekeresztes repülőket. Nem sokára megszűnnek az akadályok és az engedélyt írásban megkapom. Gyorsított léptekkel haladva csakhamar megérkezem. Az örök mutatam a pecsétes írást. Rendben van, tehát végre bemehetek. Egyik oszlopon színes krétával ez a felirat olvasható: „Proprietato Statului Romanului”. A főbejárat ajtója zárva van. Ott is feliratot találok; a mint kibetűzhettem, körülbelül ez állott: „Intrarea oprata cela mai aspra reperta.”

(Folytatjuk.)

A ritusváltoztatás és a polgári hatóságok.

A minap különös eset történt A-faluban.

Az anyakönyvvezető semmiképp sem akart román. katolikusnak akceptálni és beírni egy házassulandót, aki gör. kath. születésű volt és pápai engedéllyel latin ritusúvá lett. A bürokrata polgári tisztviselő azzal indokolta mercv álláspontját, hogy az illető nem bír felmutatni áttérésről szóló tanúsítványt, t. i. olyanról, minőt az 1868 évi 53. t. c. előír. A felmutatott írás egyszerűen „a latin ritus követhetésének pápai megengedéséről” szól, melyből az anyakönyvvezető úr sehogyan sem tudta kiolvasni azon ténny, hogy az illető most már román. kath. vallású volna.

S az ily esetek igen gyakoriak, úgy szólván általánosak. A szertartásváltoztatás intézményét a polgári tisztviselők, általában a világiak nem ismerik, annál kevésbé akkor, ha maguk nem is katolikusok.

A kérdés különösen fontos Erdélyben, hol a római katolikusok görögökkel vegyest élve, leggyakoribb a ritusváltoztatási processzus.

A fennálló zavarok és félreértések eloszlatására nézve a következő intézkedések foganatosítása volna ajánlatos:

A polgári hatóság, főleg a törvényhozó testület részéről üdvös volna a ritusváltoztatást, annak eredményét és következményeit (mely a gyermekekre is kihat) becikkelyezni.

A lelkészek részéről tanácsos, ha ily esetekben nem csak „a latin ritus követhetésének pápai megengedését” igazolják, hanem hozzáfűzik egész világosan és min-

denki előtt érthetően, hogy ezen intézkedés által az illető római katolikus (vagy fordítva: ebből gör. katolikus) átalított.

Ugyanis egyszerű a „megengedés” kifejezés és a közhasználatban nem szokásos „latin ritus” kifejezés használata nem fejezik ki mindenki előtt érthetően, hogy ennek folytán az illetőből román. kath. lett s megszűnt görög lenni.

Ajánlatos továbbá, ha miként a megtértekről és hitehagyottokról szokás, úgy a ritusváltoztatásokról is külön anyakönyvekkel illetőleg naplók vezetettek a plébániákon, mely naplókban az illetőknek születési és személyi adatain kívül a ritusváltoztatáshoz szükséges püspöki és pápai engedélyek kelte és száma is bevezettetik s e könyvből adatik kivonat a ritusváltoztatás igazolására.

Páris Lajos.

Uj gyónási formula.

Általános a kifogás úgy a gyóntatók, mint a hívek részéről a kathekezizmusban tanult u. m. „Gyónási imádság” hosszú voltáról. A „Szív” című hitbuzgalmi hetilap f. hó 15-iki száma ajánlja is ezen szöveget vezető imádság elhagyását.

De vannak a jelzett gyónási imádságnak egyéb fogyatékoságai is

Igy pl. hívő rendszeren akkor kér a formula szerint áldást, midőn a pap azt a gyóntatószékbe lépésnél már megadta. A pap a bűnök felsorolása és lelkiatyai észrevételei után rendszeren azonnal megadja a feloldozást s így a latin formulát nem értő gyónó rendszeren azután recitálja az imádság másik részét, melyben feloldozást szintén akkor kér, midőn az már megadott.

Ezenfelül sokak előtt visszáznak és mesterkéltnak tűnik fel a lelkiatyának a formaszertint tegezése („neked Lelekiatyám”), annál is inkább, mert egyébként újabbban sem a lelkiatyák nem szokták tegezni a gyónót, annál kevésbé viszont.

Hasonló tökéletlenségei vannak a gör. kath. hívek által használt (én bűnös ember) kezdetű formának s már magában véve ezen különcködés sem jó, pláne most, midőn gyakori a más szertartású lelkiatyánál való gyónás esete, főképp a gör. katolikusoké latin ritusi papnál.

Mindezen hiányon segitendő, egyszerűsített s rövidített formát szerkesztetem, melyet a főmagass. Hercegprimási széknak megküldtem jóváhagyás végett, melyet megnyerve célom lesz odahatni, hogy úgy a latin-, mint a görög szertartású hívek közt, valamint a szerkesztendő kétfélekben és imakönyvekben ezen rövid s bárki által könnyen megjegyezhető formula nyerjen helyett.

A primási jóváhagyásra ajánlott gyónás-formula eképen hangzik:

Gyónom (az igazs. és irg.) Jstennek és lelki atyámnak, hogy utolsó, azaz (mikori?) gyónásom óta eképp vétkeztem. (Ut. Gyónásból e vétk. felejt. ki) összes bűneimet bánva (megtérést ígérve) kérek feloldozást.

A zárójelbe tett részek befoglalása üdvös de nem feltétlenül szükséges.

Remélhetőleg az egyszerű formula hivatalos approbációja segíteni fog azon egyszerűbb tehetségű és gondolkodású egyének lelki bajain is, kik azon kifogással szoktak élni, hogy: „nem mernek elmenni gyónni, mert nem tudom a gyónási imádságot”.

Páris L o s

H I R E K.

— **Püspök Urunk** a nov. 14 s következő napokon tartandó püspökkari tanácskozásra Budapestre utazott.

— **November 4-én Püspök Urunk** névünnepe a székesegyházban ünnepi szent misét mondott Balázs Ferenc székesegyházi kanonok, Szent mise után a káptalan, a papság, a tanári kar, tantestületek, oltár-egylet és az ifjúság képviselői vonultak fel az autlába, hol Tamassy nagyrépost üdvözölte szép és tartalmas beszédben a főpásztort, ki válaszában buzgó imára, rendíthetetlen bizalomra és kétszeres munkára intette híveit, hogy az ellenség által pusztított egyházmegyében új élet fakadjon. Az üdvözlő beszédet lapunk vezető helyén hozzuk.

— **Elismerés az erdélyi egyházmegye papságának, tanárainak és tanítóinak.** A magyar királyi pénzügyminiszter úr Ónagyméltósága hozzám intézett iratában az erdélyi egyházmegye papságának, tanári és tanítói testületének a hadi kölcsönök előmozdítása érdekében kifejtett hazafias közreműködéséért legbensőbb háláját és köszönetét tolmácsolta. Gyulafehérvár, 1916. nov. 6-án G u s z t á v Károly erdélyi püspök.

— **Pályázat.** A vulkáni, nagysink, bánfihunyadi és csicsókeresztúri plebániákra pályázatot hirdetek. (Jövedelem mind a négy plebánián 1600 korona.) Felhívom az ezen plebániák valamelyikét einyerni óhajtó zsinatvizsgás egyházmegyei papokat, hogy pályázati folyamodványukat rövid életrajzi adataik kíséretében hozzám f. év dec. 31-ig nyújtsák be. Gyulafehérvár, 1916. nov. 7-én † G u s z t á v Károly, erdélyi püspök.

— **Személyi hírek.** T ó d o r László marosvásárhelyi segéd lelkész Marosludásra neveztetett ki plebánosnak.

T ó t h Kálmán szászregeni plebános új állomás helyét elfoglalta.

Dr S z a l a y Máttyás szászregeni segédlelkész a nagyszebeni Teréz árvaházban prefektus lett.

— **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk O l á h Antal, csicsókeresztúri plebános okt. utolsó napjaiban elhunyt. A kedves öreg plebános temetésére a nehézkes vonatjárás miatt paptestvérei közül kevesen jutottak el. A végszentségekkel a szomszéd községben állomásozó katona lelkész látta el. A szentmiseáldozatot paptestvéreink szívesen fogják felajánlani az elhunyt lelki üdvéért.

Csikszentsimoni M á r t o n Jánosné született csikszentsimoni V e r e s s Zsuzsanna életének 67-ik. özvegyiségének 28-ik évében, szülőföldjétől távol, rövid szenvedés után a haldoklók szentségének felvételével f. évi november 7-én d. u. 6 órakor az örök hazába költözött.

— **Szentségimádás.** Mint a mult számunkban jeleztük, oltáregyletünk nov. hó 5-én vasárnap háláadó szentségimádást tartott a zárda templomban. Délután 4-kor gyűlés volt. Az igazgató szomorúan jelenti a csapást, mely egyházmegyénket érte az oláh betörés folytán; az egyleti élet is megszűnt s amit az egylet beszerzett és szétosztott martaléka lett a betörő bandának; ismét újra kell kezdenünk a munkát. Ne csüggedjünk tehát, hanem annál nagyobb erővel fogjunk a fenéséges munkához. Jelenti, hogy dr. Kóródy Péter kanonok, kinek nagyrésze volt az egylet megalakításában, június hó 27-én hosszas szenvedés után elhunyt; emlékéit jegyzőkönyvünkben megörökítjük. Dr. Szöcs Ákosné egyletünk egyik buzgó aljegyzője végleg elköltözött városunkból, helyébe Urbán Gyulánét választotta meg a gyűlés. Az egyleti lap megszűnt, tőkéjét 500 koronát hadikötvényben, valamint 100 koronát a maga részéről az egyletnek ajándékozta az igazgató. Felhívja az egyleti tagokat, hogy a főpásztorért névnapja alkalmából imádkozzanak. Kéri a tagokat, hogy egyleti tevékenységüket fejték ki a szegény székely menekültek felkarolásában. Végül jelenti, hogy dec. hó 3-án este 5–6-ig szentóraajátosság lesz a zárdában. A gyűlés befejezése után a templomba vonultak, hol az igazgató tartott szentbeszédet: huzuk össze a vitorlákat a ruházkodás, étkezés terén, gondoljunk mindig a sok ruhátlanra és éhezőkre. Minél nagyobb legyen felebaráti szeretetünk, imádkozzunk, hogy a jó Isten mentsen meg bennünket. A Szent Sziv litánia és áldás fejezte be e szép ájtatosságot.

— **Gyászmise.** Oltáregyletünk nov. hó 13-án hétfőn reggel 9 órakor a zárda templomban elhunyt tagjaiért gyászmisét tart, melyre a tagokat meghívja a vezetőség.

IRODALOM

Hősök Iskolája. Katonás nevelés a szolgálati szabályzat alapján. Kiadja a Sajtóegylet Hölgybizottsága. Budapest, Apostol nyomda. Ára 60 fillér. Irta egy katonatiszt A háborus irodalom sok jót produkált a sok rossz között. A fenti füzet a jők között is a legjobbak közé tartozik. A szolgálati szabályzat egyes rendeleteit veszi alapul és azokra építi fel az igazi hős erényeit. Kedves kis hasonlatai, világos példái, mindig szép és zamatos nyelvezete, kemény és őszinte ítélete a legélvezetesebb olvasmánnyá teszik a kis füzetkét, melyet a magy. kir. honvédelmi miniszter is 200871. sz. alatt engedélyezett. Kívánatos volna, hogy minden katonának jusson egy-egy példány, mert nem csak az ellenség legyőzését, hanem a lelkek megmentését nagyban elősegítenék ezáltal.

Imádkozzunk fegyvereink győzelméért és a diadalmos békéért. Irta: Vargha Damján. Ez a címe annak a kis, háborus ima-füzetnek, mely a lélek fegyvereivel kíván küzdeni győzelméért és ennek alapján békéért. — Nem gyávaságból vagyunk itthon, nem is tétlenkedhetünk. Isten kezében a győzelem, annak adja, kinek több érdeme van rá. Édes véreink vas karjának-kardjának és hős magyar beblének küzdelmeihez csatoljuk a mi szívünk imáját. Kis füzet három részre oszlik: 1. A háborus

idők miséjének mélyes és bensőséges gondolatai hatalmas erővel emelnek fel fájdalmainkból. Szentegyházunk latinul imádkozik, e füzetben most magyarul jut Egyháznaknak mise-imájának gyönyörű szövege a magyar nép fiainak kezébe és szívéhez. 2. A második részben a könyörgő és engesztelő litániák vannak megfelelő imádságokkal és énekekkel. Ebben a részben több háborús, főleg békeima található. 3. A harmadik rész a háborús idők keresztúti ájtatosságát nyújtja. Itt járunk jelen harcainkban és szenvedéseinkben igazán Krisztus nyomdokain; itt követjük Őt, aki mondotta: „Ha valaki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét és kövessen engem. (Máté ev. 16., 24.) A füzetben együtt vannak a ma szokásos béke-imádságok. Így alkalmas a béke-litániák tartására. Az Imádkozzunk füzet minden könyvkereskedésben kapható. Bizományos a Szent-István-Társulat (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca). Ára kemény borítékba füzve 30 fillér.

Városokban a lakásinség, vidéken a beltelepítés kérdése olyan gazdasági és erkölcsi problémák, melyek már a háború előtt is elintézésre vártak, a háború után pedig sürgős követeléssé válnak és szoros összefüggésben állanak a hadi rokkantak, özvegyek, árvák és kárvallottak ellátásánál és lábra állításánál. Mindezekről a kérdésekről és az ő belső összefüggésükről világos útmutatást nyújt Damaschke Adolfnak könyve, mely rövidített kiadásban a Szent-István-Társulat bizományában megjelent. Minthogy a Főtitelendő lelkeskedő papság szociális tevékenységének kifejtésénél ily útmutatót jó sikerrel használhat. Azért a munkát mindenkinek, de főképen a lelkeskedő papságnak figyelmébe ajánljuk. Kapható 1-50 koronáért a Szent-István társulatnál.

NESTLÉ-FÉLE

CSESEMŐK GYERMEKELÉNYI

gyermek és lábadozóknak legjobb tápláléka gyomor- és béltelenségek után.

Mindenkor kapható.

Próbadozott és tanulságos orvosi könyvecskét a gyermek nevelésről teljesen újjádanul küld a Nestlé-féle gyermek-**liszt** társaság Wien I., Biberstrasse 18 c.

Szám: 14204—1916.

kig.

Rendelet.

A város közlemezésének fontos érdekében a következőket rendelem:

Folyó év november hava 10-től kezdőleg megtiltom, hogy a kávéházakban d. u. 3 órától kezdve este 8 óráig tejeskávét kiszolgáljanak.

Tejeskávét csak reggelihez szabad jelen rendelkezésem folytán kiszolgáltatni.

A m. kir. miniszteriumnak 3165—1916. M. E. sz. rendelete alapján egész adag italhoz 3 drb. kocka cukrot vagy 18 gramm porcukrot, egy csésze vagy pohár italhoz 2 drb. kocka cukrot vagy 13 gramm porcukrot,

kis csészében vagy kis pohárban kiszolgáltattott italhoz 1 drb. kocka cukrot vagy 9 gramm porcukrot szabad kiadni.

A tejeskávé kiszolgáltatására vonatkozó tilalmam a cukrász iparosokra is vonatkozik, természetesen vonatkozik rájuk az italkokhoz kiszolgáltatható cukor mennyiségének korlátozása is.

A m. kir. miniszteriumnak 4326—1915. M. E. sz. rendelete alapján megtiltom, hogy a kávéházakban, vendéglőkben, cukrászdákban és kimerőkben zsemlyét, kiflit vagy más apró péksütemény elárúsíthassanak.

De szigorúan megtiltom azt is, hogy a kávéházakban, vendéglőkben, cukrászdákban és kimerőkben kalácsot vagy bárminéven nevezendő más süteményféle kiszolgáltassanak, legyen az akár turóval, akár izzál, akár bármiféle más anyaggal vegyítve.

Cukrászoknak csak olyan cukrászsüteményeket szabad készíteni, a melyben az előállításához felhasznált összes anyagokból a liszt nem éri el az egész mennyiség 50 %-át.

Meghagyom az összes vendéglősöknek, kávéosoknak, cukrászoknak, kimerőknek, étkezde tulajdonosoknak, hogy kenyeret csakis kenyérgyeg ellenében szolgáltatassanak ki úgy a kávéhoz, mint az ebédhez, vacsorához, szóval mindenféle étkezéshez.

Már most kívánom figyelmeztetni az összes tulajdonosokat, hogy csak annyi lisztet fogok kiszolgáltatni, a mennyi kenyérgyegyet fognak a hatósághoz beadni.

A m. kir. miniszteriumnak 3101—1916. M. E. sz. rendelete alapján meghagyom, hogy szerdán és pénte-

ken fogadóknak, vendéglőkben, egyleti jellegű és más étkező helyiségben hus felhasználásával készülő ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni tilos.

Hétfői napokon tilos olyan ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni, a melynek előállításához zsir (sertészsir, vaj, növényzsir, növényi olaj vagy emberi élvezetre alkalmas bármely más zsiradék vagy olaj) felhasználása szükséges.

A hústalan napokon kívül a hétnek minden egyéb napjain egy étkezésre egy személynek legfeljebb egy husételt szolgáltathatnak ki.

Mindennemű hal — husételnek számít. Nem számít husételnek az olyan ételnemű amely egy személyre számított adagban összesen legfeljebb 50 gramm hus vagy husneműt tartalmaz.

Hus a jelenrendelet értelmében a marhának, borjúnak, sertésnek, juhoknak, kecskének, lónak, házi nyulnak, szárnyasnak vagy vadnak emberi táplálkozásra felhasználható minden része, kivéve a gyors romlásnak kitett belső zsigerrészeket. Husnak tekintendő az említett husneműkből előállított hus konzerv és hentesáru is.

Figyelmeztetem az összes vendéglősöket, kávéosokat, kimerőket, cukrászokat és minden egyéb más hasonló foglalkozású iparosokat, hogy jelen rendelkezésemet a legszigorúbban és a legpontosabban tartsák be, mert ellen esetben minden egyes kihágóval szemben a törvénytelen szigorával fogok eljárni.

Nem késlekedem már most kijelenteni, hogy a menyiben bárki részéről is legkisebb mulasztást avagy szabálytalanságot tapasztalnék, minden habozás nélkül intézkedést fogok tenni italmérsi jogának elvonása végett és egyúttal iparjogát is megfogom vonatni, egyszerűen minden rendelkezésemre álló eszközzel azon leszek, hogy törvényben és rendeletekben biztosított jogomnál fogva a rendeletek pontos és szigorú végrehajtásának érvényt szerezsek.

Figyelmeztetem érdekelteket, hogy rendeletemet tudomásvétel és ellenőrzés végett kiadtam a rendőrfőkapitányságnak és a magy. kir. csendőrségnek.

A rendőrfőkapitányságnak meghagytam, hogy a kihágókkal szemben a törvénytelen szigorával járjon el és minden egyes mulasztást hozzon nekem is tudomásomra a további intézkedések megtétele végett. A m. kir. csendőrséget pedig megkerestem, hogy az összes helyiségeket megfelelően ellenőrizze és a kihágókat minden egyes esetben jelentsék fel.

Nem kételkedem abban, hogy átérezze a rendkívüli helyzet szülte állapotokat, minden egyes tulajdonos lelkiismeretes pontossággal fog eleget tenni a rendelkezésnek s nem fognak abba a helyzetbe hozni, hogy a törvénytelen szigorával járjak el.

Gyulafehérvár, 1916. évi nov. 6-án.

Dr. Roska Miklós,
polgármester.

A következő két új könyv fog legközelebb megjelenni:

Háború az Argonokban

írta Kellermann Bernád.

„Az Alagut” világhírű szerzőjének meg-rázó érdekességű könyve ez, mely az egész világháború legnehezebb és legborzalmasabb harcainak leírását nyújtja.

Ára 3 korona.

A megrohant Erdély

írta Piliási Bajos. Ára 4 kor.

A népszerű haditudósító a román háború kezdete óta járta Erdély harcait és páratlan érdekességű fejezetekben írja le az első megrohanástól kezdve az erdélyi harcokat a sikeres tisztító hadjáratokig.

Megrendelhető: a Püsp. Lyç. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

Fényképészeti cikkek!

gyári árban kaphatók!

Schäser Ferencz

o könyvkereskedésében Gyulafehérvárt. o

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításon
arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla

oltárépítő

PECS, Tábort-utca 4. sz.

Géperőre berendezett műintézetben olesón készit bemutatót rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállit teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GUÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dus választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

A szerkesztésért felelős: Péter Antal.

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.